

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. De speciebus sensus interni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

agens, ad eudendam speciem impressam, quā postea posita, intellectus patiens, efformat speciem spiritualement expressam, consimilem phantasmato expresso materiali. Porro quando dico exemplariter determinari, à phantasmate materiali expresso, intellectu agentem, non est necessitas imaginari, quod prius dignoscatur illud exemplar, & ex illo ignito, procedatur ad formandum illi simile exemplar spirituale, si enim hoc verum esset, sequeretur dari prius cognitionem, ante cognitionem, quod ipsum probatur: Quia ante efformationem speciei impressae similem phantasmato expresso, daretur cognitio phantasmatis, quae ipsa, ex generali conditione cognitionis, exprimentis id, quod cognoscit exprimeret illud phantasma, adeoque daretur cognitio ante cognitionem. In isto ergo sensu, exemplariter concurrir, quia scilicet posito illo phantasmate expresso materiali, convertit se anima ad fabricandam speciem spiritualement impressam, & postea expressam; quae species spiritualis, cum id spiritualiter repraesentet, quod repraesentat species expressa materialis, & cum ex altera parte, producta specie expressa materiali, appetat anima, appetitu innato, consimilem habere speciem impressam spiritualement, sit ut dicatur species materialis, per modum exemplaris, concurrere ad productionem speciei spiritualis.

RATIO asserti. Quia species materialis non concurrir, ut dictum, effectivè, nec apparet in quo alio genere concurrere possit, quam dicto modo, parum autem intererit, siue dicas, quod concurrat per modum determinantis, aut per modum complementis, modo teneatur, quod concurrat per modum causae formalis extrinsecae. Quia autem teneret quod concurrat non nisi per modum merè conditionis, non abs re diceret, aegrè enim regula, discernendi haec duo, nempe conditionem praerequisitam, & genus causae formalis extrinsecè determinativae, tradi potest.

CONFIRMATUR utrumque assertum rationibus, quas adducit Suarez & alii quasque solvere conatus est Suarez recentior.

RATIO prima. Omnis potentia non cognoscitiva, est completa in ordine ad suos actus, intellectus est potentia agens non cognoscitiva. Ergo solus & non cum comprincipio, quod sit phantasma materiale, producat intellectiorem.

RESPONDET Recentior Suarez. Potentia non cognoscitiva, quae est effectrix imaginum non est completum illarum principium, jam autem intellectus agens est potentia productiva imaginum.

CONTRA est. Nego quod potentia etiam effectrix imaginum, si non est cognoscitiva, non possit esse completum principium, cum non sit major ratio de aliis non cognoscitivis. Dein-

de species impressa non est imago formaliter sed causaliter, habetque se ita, ac id, quod non est formaliter imago. Ergo & potentia speciei impressae formatrix non cognoscitiva, habet se, ac ea, quae non est effectrix imaginum formaliter. Denique voluntatis actus imperans aliquam intellectiorem, est causa intellectiorem, adeoque imaginis, & tamen respectu illius volitionis, voluntas est principium completum. Ergo & intellectus, qui est causa ejus, quod est causa imaginis, erit potentia completa.

RATIO secunda. Propter concursum speciei materialis, una cum intellectu spirituali, ad ponendam speciem, sequi deberet speciem non esse spiritualement, eo quod effectus sequatur debiliorem partem.

RESPONDET idem. Verum id esse, quando comprincipium ignobilius, non elevatur à digniori.

CONTRA est. Quia nullum est fundamentum huius ipsius elevationis, praecipue ad ponendum à materiali idque viribus naturae, aliquod ens spirituale, non estque ratio, cur potius phantasma materiale sequi debeat conditionem elevabilium naturaliter, & non conditionem inelevabilium naturaliter.

DIFFICULTAS II.

De speciebus sensus interni.

ASSERO primò. Dari species in sensu interno relictas, ex actionibus praeteritis, sensus interni.

RATIO est. Quia non positus illis speciebus relictis à sensatione interna transacta, non daretur memoria transactae sensationis, quam negare, arbitrarium esset, sicut & negare ipsam sensationem internam.

ASSERO secundò. Dari in sensu interno species sensuum externorum.

RATIO est. Quia sensus internus non posito objecto, nec posita ejus externa sensatione, nihilominus percipit objectum; & ita in somnis imaginamur hos manducare, bibere, &c. quae omnia non apparet qui salvarentur, non positus praedictis speciebus.

ASSERO tertio. Non esse ita certum, quod ut sensus internus cognoscat sensationes externas quae actu exercentur, quod inquam in ordine ad hoc indigeat speciebus. Est assertum quod docet Oviedo hic punct. 2. num. 1.

RATIO. Quia praesentia objecti sensibilis, vinoque illius per speciem impressam & expressam eum noscente non apparet cur non

† (Y) 2 sit

fit sufficiens ad principiandam à sensu interno, sensationem internam.

ASSERO quartò. *Supposito quod possit sensus internus reflectere se sensatio interna dum actu exercetur, posset cognosci, alia sensatione interna, reflexa, sine ulla specie impressa.*

RATIO. Quia species sunt inventæ & provi-
sæ à natura, non nisi ad cognoscenda objecta
dispositæ & improporcionata, sed sensatio interna,
nec est disposita, nec improporcionata. Ergo be-
nè nosci poterit, sine ulla specie impressa.

DICES. Saltem divinitus potest separari sen-
satio interna, & non esse præsens sensui interno,
hoc autem sufficiens est fundamentum, ut
cognoscatur, non nisi media specie.

RESPONDETUR. Tunc id quod est dispositum,
licet etiam possit non esse dispositum, indiget spe-
ciebus, quando naturaliter, potest fieri dispo-
situm; & ita angelus A cognoscit angelum B per
distinctam speciem, quia angelus B etiam natu-
raliter, potest esse dispositus. Quia autem sen-
satio interna, non potest esse naturaliter disposita,
fit ut natura, quæ non nisi naturalia providet,
non debuerit providere de specie impressa su-
peraddita. Deinde quamvis Deus possit se non
repræsentare creaturæ, nihilominus dum se re-
præsentare vult, non facit hoc media specie im-
pressa, licet alias per species saltem abstractivas
cognoscatur, ita etiam, licet disposita sensatio in-
terna, non possit cognosci nisi per speciem, dum
tamen non est disposita, sine specie nosci pote-
rit.

DISCURRI hic posset: Cur quando est actu
sensatio interna, & producit sui speciem, se
transacta mansuram, cur inquam illa species,
cum sit agens necessarium, non repræsentet il-
lam ut præteritam. De quo vide citatum
Oviedo à num. 4. circa quod dici potest spe-
ciem non ita esse agens necessarium, ut hoc
ipso quia ponatur, elici debeat cognitio, ad
quam eliciendam provisæ est à natura, alias
omnia simul cognoscere, sed hoc sensu
agens est necessarium, quia scilicet positus omni-
bus prærequisitis, non potest non agere, inter
quæ prærequisita est, ne sit nimia in hæsi-
o huic potius objecto, ut adsit excitatio speciei &c. &c.

ASSERO quintò: *Sensationes externas non re-
linquere in sensibus externis species.*

RATIO. Quia sensus externus non meminit.

DIFFICULTAS III.

De speciebus sensuum externorum.

ASSERO primò: *Dari species visibiles, unde*
& Aristoteles lib. 2. de sensu docet visio-
nem fieri, non extrahendo aliquid ex ocu-
lo ad objectum, sed potius suscipiendo aliquid

intus ab objecto, quod non aliud potest esse,
nisi species. *Accedendum est ad rationes as-
serti.*

RATIO prima est: Quæ solet defumi ex Ari-
stotele, qui docet sensum moveri ab objecto;
jam autem movens & motum debent simul
esse, & quia visum objectum semper est distans
à potentia, debet per aliquid aliud à se distin-
ctum uniri potentia, hoc autem nihil aliud
est, nisi vicarium aliquod objecti, adeoque
species.

Neque valet si dicas: Sufficere, quod objectum
sit intra sphaeram potentia, quia etiam intra
sphaeram potentia positum objectum, cum po-
tentiam moveat, debet agere in potentiam, vel
igitur agat, in medium vel non, si agat in me-
dium, agere aliter non poterit, nisi transmis-
sione specierum, si non agat in medium. Er-
go agere potest indistans, non agendo per
medium.

RESPONDERI posset: Quod scilicet movens
terminativè & motum, non debeant esse simul;
Hinc etiam cognitio sensitiva interna, itemque
intellectiva, ad quamcunque distantiam
percipit objectum, quod non posset fie-
ri, si movent terminativè, indigeret certo spa-
tio.

RATIO secunda est: Quam proponit Ovie-
do. Lux & color in distantia proportionata
videntur; Ergo color & lux concurrunt ad vi-
sionem, alias in quacunque distantia, imò
etiam si non existerent, posset videri objectum,
sed non concurrunt immediate per se. Ergo
medio alio effectû, hoc est speciebus.

RESPONDERI potest: Ne ad quamcunque
distantiam extendatur visiva, rejici id posset, in
determinationem ipsiusmet potentia; & sicut
quod objectum ad tantam distantiam projiciat
species, refertur id in determinatam virtutem
potentia, nec inde sequetur, posse objectum ab-
sens videri, ita nec in præsentia sequetur, & sicut
ex eo, quia objectum producit species, non se-
quitur, quod etiam non existente objecto, pro-
ducantur, ita nec sequetur, quod non existens
videri possit, casu, si videatur sine specie-
bus.

RATIO tertia ejusdem est. Si inter visibile
& oculum, interponatur aliquod opacum, non
fit visio, quod non in aliam causam referri pot-
est, quam quia corpus opacum, non est me-
dium apium, per quod diffundatur spe-
cies.

RESPONDETUR. Quæ ratio dabitur, cur
tunc non transmittantur species, eadem mi-
litabit cur non videatur, & si recurre-
tur ad hoc, quod necessarium sit medium
aptum, idem in præsentia etiam oppositi di-
cent. *Hinc aliter*

PRO-